

GOTOWY (973) *ai*

gotowy (695), **gotow** (273), gotowy *a.* gotow (5); gotowy *ZapWar* (3), *MetrKor* (2), *TarDuch*, *GlabGad*, *MiechGlab* (3), *BierRozm*, *KłosAlg* (13), *GonPiotr*, *RejJóz* (5), *LibMal*, *Diar* (10), *DiarDop*, *GliczKsiąż* (3), *KrowObr*, *OrzList*, *LeszczRzecz*, *OrzRozm* (10), *KwiatKsiąż* (3), *OrzQuin* (9), *Prot*, *SarnUzn* (3), *BiałKat* (2), *BielSat* (2), *HistLan* (2), *KuczbKat* (6), *KochMon*, *WujJudConf* (2), *Strum* (2), *BudNT* (2), *StryjWjaz* (2), *SkarJedn*, *Calag*, *NiemObr*, *KochFr* (2), *KlonŻal*, *KochSz*, *ReszPrz* (2), *BielSjem* (5), *KochPieś* (3), *BielRozm*, *KmitaPsal*, *KochWr*, *PaprUp* (3), *ZawJeft* (6), *Calep* (3), *GostGosp* (8), *GostGospSieb*, *OrzJan* (12), *OstrEpit* (1), *WyprPl* (2), *KołąkCath*, *WysKaz*, *JanNKar*, *PowodPr* (3), *VotSzl* (3), *CzachTr* (5), *GosłCast* (5), *SkarKazSej* (6), *KlonFlis* (4), *ZbylPrzyg*, *SzarczRyt* (3); gotow *ComCrac*, *SeklWyzn*, *KromRozm II*, *RejPosWiecz²*, *ReszList*, *KochTarn*, *GrochKal*, *KlonKr*, *KmitaSpit*; gotowy : gotow *BierEz* (7 : 5), *OpecŻyw* (3 : 9), *FalZioł* (2 : 1), *LibLeg* (16 : 4), *WróbŻołt* (1 : 3), *RejPs* (5 : 1), *RejRozpr* (5 : 1), *RejKup* (5 : 17), *HistAl* (2 : 2), *MurzHist* (2 : 4), *MurzNT* (1 : 1), *KromRozm III* (1 : 1), *BielKom* (4 : 3), *LubPs* (11 : 7), *GroicPorz* (7 : 14), *RejWiz* (1 : 1), *Leop* (18 : 6), *UstPraw* (2 : 1), *RejFig* (2 : 1), *RejZwierz* (11 : 2), *BibRadz* (17 : 7), *BielKron* (54 : 15), *Mącz* (36 : 8), *SienLek* (6 : 1), *RejAp* (7 : 3), *GórnDworz* (10 : 2), *HistRzym* (4 : 9), *RejPos* (32 : 20), *RejZwierz* (14 : 8), *BielSpr* (21 : 1), *WujJud* (6 : 3), *BudBib* (4 : 2), *HistHel* (1 : 1), *CzechRozm* (6 : 7), *PaprPan* (21 : 1), *KarnNap* (1 : 1), *ModrzBaz* (13 : 3), *Oczko* (2 : 1), *KochPs* (7 : 5), *SkarŻyw* (19 : 11), *ZapKościer* (1 : 3), *MWilKHist* (3 : 3), *StryjKron* (11 : 1), *CzechEp* (13 : 2), *ArtKanc* (7 : 5), *GórnRozm* (1 : 1), *ActReg* (6 : 16), *Phil* (1 : 1), *GórnTroas* (3 : 1), *GrabowSet* (5 : 1), *LatHar* (3 : 4), *RybGęśli* (2 : 1), *WujNT* (14 : 11), *SarnStat* (29 : 5), *GrabPospR* (7 : 2), *SkarKaz* (4 : 4), *CiekPotr* (3 : 2), *PaxLiz* (4 : 4), *SapEpit* (1 : 2), *KlonWor* (3 : 1).

Pierwsze o jasne (w tym 1 r. błędne znakowanie *Mącz* 72c). ◇ -ow-. ◇ -ow (16), -ów (13); -ow *OpecŻyw* (7), *MurzHist* (2), *MurzNT*, *Oczko*; -ów *KochTarn*, *SarnStat* (5); -ow : -ów *Mącz* (2 : 6), *KochPs* (3 : 1).

comp i sup (28 + 2) (nå)gotowszy (30).

sg m N gotow (228), gotowy, gotowszy (87); ~ (*attrib*) gotowy (27); ~ (*praed*) gotow (228), gotowy (39); gotowy *TarDuch*, *KwiatKsiąż*, *OrzQuin*, *SienLek*, *ZawJeft*, *OrzJan*, *OstrEpit* (2), *GosłCast* (2), *ZbylPrzyg*, *SzarczRyt*; gotow : gotowy *BierEz* (3 : 1), *OpecŻyw* (7 : 1), *RejPs* (1 : 1), *LubPs* (5 : 3), *Leop* (4 : 1), *RejZwierz* (1 : 1), *BielKron* (13 : 4), *Mącz* (8 : 1), *RejZwierz* (5 : 1), *BielSpr* (1 : 2), *CzechRozm* (7 : 1), *PaprPan* (1 : 2), *ModrzBaz* (3 : 1), *KochPs* (4 : 2), *StryjKron* (1 : 2), *RybGęśli* (1 : 2), *WujNT* (8 : 1). ◇ *G* gotowégo (11); -égo (4), -(e)go (7). ◇ *D* gotowému (7); -ému *SarnStat* (4), -emu (1) *MurzHist*, -(e)mu (2). ◇ *A* gotowy (28), gotowégo (25); -égo (1), -(e)go (24). ◇ *N* (*attrib*) *a.* *A* gotowy (1). ◇ *G a.* *A* gotow(e)go, gotowsz(e)go (2). ◇ *I* gotowym (24), gotow(e)m (1); -ym : -(e)m *OrzRozm* (3 : 1). ◇ *f N* gotowå, gotowszå, någotowszå (37), gotowa (19), gotow(a) (5); ~ (*attrib*) -å (17), -a (2); -a *Leop*; -å : -a *KlonWor* (1 : 1); ~ (*praed*) -å (20), -a (17); -å *RejPs*, *GroicPorz*, *OrzRozm*, *GórnDworz* (2), *RejZwierz* (2), *BielSpr*, *PaprPan*, *KarnNap*, *ModrzBaz*, *ArtKanc*, *GostGospSieb*, *OstrEpit*, *WujNT* (2), *GosłCast*; -a *OpecŻyw* (2), *MurzHist* (2), *KromRozm III*, *LubPs*, *RejFig*, *BibRadz*, *BielKron*, *SienLek*, *MWilKHist*, *GórnTroas*, *KmitaSpit*, *PaxLiz* (2); -å : -a *Leop* (1 : 1), *SkarŻyw* (2 : 1). ◇ *G* gotowéj (3); -éj (2), -(e)j (1). ◇ *D* gotow(e)j (2). ◇ *G a.* *D* gotowsz(e)j (1). ◇

A gotową (27). ◇ I gotową (15). ◇ A a. I gotową, gotowszą (4). ◇ L gotowej (6); -ej (1), -(e)j (5). n N gotowé, gotowszé, nągotowszé (29), gotowo (15) [w tym BierEz K4, FalZioł V 107v, RejRozpr D2v, RejWiz 54v, RejZwierz 38, RejZwierz 159v, 226v, WujNT Matth 22/4, 14/17, 2. Cor 10/16 może av]; -é (1), -(e) (28); ~ (attrib) -é (6); ~ (praed) -é (22), -o (15); -é RejPs (2), LubPs (5), Leop (2), BibRadz (4), Mącz, KuczbKat, GostGosp, PaxLiz; -o BierEz, FalZioł, RejRozpr, RejKup, RejWiz, RejZwierz, HistHel, WujNT (3); -é : -o BielKron (1 : 1), RejZwierz (3 : 2), SkarŻyw (1 : 2). ◇ G gotowého (17); -ého (3), -(e)go (14). ◇ D gotowému (2); -ému (1), -(e)mu (1). ◇ A gotowé, gotowszé (16), gotowo (5) [BibRadz II 59d marg, BielKron 260, RejAp 193v, KochPs 123, SkarKaz 7b może av]; -é (1), -(e) (15). ◇ I gotowym (9). ◇ pl N m pers gotowi, gotowszy (183). subst m gotowé (9), gotowy (1); -é (4), -(e) (5); ~ (attrib) -é (5); ~ (praed) -é (4), -y (1) LibLeg. f gotowé, gotowszé (12), gotowy (5); -é (4), -(e) (8); ~ (praed) -é (11), -y (5); -é BibRadz, BielSat, BielSjem, GórnTroas, OrzJan, WujNT, SarnStat (2); -y RejZwierz, MWilkHist; -é : -y BierEz (1 : 1), LubPs (1 : 1), RejPos (1 : 1). n gotowé, gotowszé (3); -é (1), -(e) (2). ◇ G gotowych (41). ◇ D gotowym (2) BibRadz, RejAp, gotow(e)m (1) CzahTr. ◇ A m pers gotowé (11), gotowych (2) StryjKron, SkarKazSej; -é (1), -(e) (10). subst gotowé (37); -é (8), -(e) (29). ◇ I m gotowémi, gotowszémi (18), gotowymi (11); -émi MetrKor (2), RejRozpr, RejJóz (2), Leop, SarnUzn, ModrzBaz, SarnStat (6), SzarzRyt; -ymi GroicPorz, UstPraw, KuczbKat, CzechEp (2), ReszPrz; -émi :-ymi BielKron (2 : 1), WujNT (1 : 4);. ~ -émi (6), -(e)mi (12). f gotow(e)mi (1) GórnRozm, gotowymi (1) Strum. ◇ L gotowych (4). ◇ sg n a. pl subst A gotow(e) (5). ◇ Dubium gotowych (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XIX w.

1. *Chętny, chcący, skłonny; zdecydowany; przyzwalający; życzliwy, gorliwy; w funkcji orzecznika: chętnie coś czynić, nie wahać się, godzić się, deklarować się z chęcią; paratus Vulg, Mącz, PolAnt, Modrz, Cn; instructus Mącz, Cn; accinctus, praesens Mącz; promptus, succinctus Cn (319) : Otociem zawždy gotow tzo iedno kážełś vdzialatz/ to ielścże vdzialám. OpecŻyw 150, 100v; BielKom E5; LubPs Y6; Leop 2.Regr 15/26, Ps 107/2 [2 r.]; [ociec mój] zołtáwił mię po tobie gotowym flugą tobie OrzRozm R4v, N3; Mącz 54a; GórnDworz C2; Niemnie Bibliją y piśmo zakonne/ ále kłiężey y ftárłzym moim od Bogá wręce dano. [...] im ięzyk á mnie vcho kazano gotowe mieć SkarŻyw A5, 36; Orżzak ludzi z pilnością flucha cię gotowy. SapEpit B.*

gotowy do czego [= aby coś zrobić] (13): RejZwierz 65v; bo ich [białychgłów] wola/ ządwy do rołkołzy gotowa. GórnDworz Z8v; którą on twarzą/ mową/ klękniem/ y wżytką poštawą dawał znác/ iákoby do przyśięgi gotow ModrzBaz 86; ządwy lię Bifikupśtwá niegodnym być znał y mienił: y gotowym lię ządwy do złożenia iego z siebie pokázował, SkarŻyw 290, 36 [2 r.]; StryjKron 532; ActReg 140, 167; B3; CiekPotr 22; PaxLiz D4v. Cf »gotowy do wszytkiego«.

gotowy do czego [= zgodnie z czymś] (1): á Pán Bog ácz ządwy gotow ielś do woley náłzey gdy my chcemj SkarŻyw 369.

gotowy komu [w tym: komu z czym (9), komu ku czemu (2), komu czym (1), komu w czym (1)] (19): RejPs 213v; RejKup d3, o4, dd6v; dla tego ielślić lię podoba bądź iemu gotowa/ bowiem go w nocy oglądálś á przez ten od niego poczniefz. HistAl A3v; BielKom F3; On káždemu ku rátkunku ządwy ták ielś gotowy LubPs ff2, O3, Y6, bb5; RejZwierz 123v; á wždy im ielś gothow z miłofierdzym

twoim *RejPos* 263v, 9, 235v, 262; *RejZwierz* 190; *StryjKron* 667; Boć on swoią łalkawością ieft gotow káždemu *ArtKanc* T9, P3v.

gotowy ku czemu [= *aby coś zrobić lub poddać się czemuś*] (33): *OpecŻyw* 105; Iezu ktorys przed łtarostí fkloniwłzy głowę obliczem łalkawem gotowy ku nagraniu był. *TarDuch* C3v; *GlabGad* O8; *RejPs* 167; *RejKup* k3v, m4; *MurzNT* 93v; *KromRozm III* Bv; Bądźcye gory y pagorki k chwale Páná łwego/ W wyfokołcyách łwych gotowe tu czáłu káždego *LubPs* ff3v, M2, Y6 *marg*, Z6v, ff2; *Leop Ps* 16/12, 37/18; *RejZwierz* 123v; *BibRadz 1.Mach* 4/35, II 138b *marg*; *OrzRozm N3* [2 r.]; ten był łakomy/ okrutny/ y odłzczipieniec/ y ku włzytkim złym rzeczám gotowy. *BielKron* 166; *Gladiatorius animus*, *Szermierskie łerce to yeft/ gotowe ku bitwie y zátrácceniu. Mącz* 146b, 431a, 508a; *OrzQuin Tv*; *RejPos* 42v; *KuczbKat* 310; *CzechRozm* 70v; *ModrzBaz* 27; *WujNT 1.Petr* 3/15. *Cf Ze zdaniem dopełnieniowym*, »gotowy ku wszytkiemu«.

gotowy ku czemu [= *zgodnie z czymś*] (3): *Boby wnet drudzy byli theż gotowi/ K yego przykłádowi. LubPs* ee2v; *BielKron* 108; A ták mnie iuż gotowym/ *znaydźiefz k myłli łwoiey PaxLiz* E3.

gotowy na co (23): *OpecŻyw* 46; *WróbŻolt* 16/12; *RejPs* 161v; *MurzHist* Dv; áby był dołkonály człowyek boży/ ná káždy vczynek dobry gotow. *KromRozm II* i4v; *LubPs* gg6; *RejZwierz* 74; *BibRadz 2.Tim* 2/21; *RejAp* 117v; *RejPos* 49v, 213v *marg*, Ooo3; Otom ia záwždy gotow ná włzelkié karánié *KochPs* 56, 111; *SkarŻyw* 341; Widząc was też białe głowy Cołcie ná kradźiefz gotowi. *MWilcHist* B4v; *LatHar* 163; *WujNT* 170, *Tit* 3/1; *SkarKaz* 39b. *Cf Ze zdaniem dopełnieniowym*, »gotowy na wszytko«.

gotowy czym (2): *ArtKanc* T9; Więć łerce tákowé y myłł táką naydźiefz wáfzá kro: M. nie ieno w tym ták mężnym Rycérftwie twoim/ ále tálz ochotą gotowy ieft łtan Duchowny włzyłtek *OrzJan* 111.

gotowy z czym (12): *RejPs* 168v, 213v; *RejKup* d3, dd6v; *LubPs* bb5; *RejPos* 9, 262, 263v; *RejZwierz* 190; *ArtKanc* P3v; Nie pomniy niepráwołci náłzych wieczny Pánie/ Ktorego miłofierdzie nigdy nie włtánie. W ktorym my nádźieie łwe włzyłcy pokłádamy/ Ze cię z nim gotowego naydźiemy vłamy. *CzahTr* G3v. *Cf Ze zdaniem dopełnieniowym*.

gotowy w czym (3): Gotowy yeft záprawdę w miłofierdzyu ten Pan *LubPs* ee6v; Abowiem on ieft [...] ták w praczech gotowy/ y w nieprzelpiecznościách łmiály/ yż cięłzkość ciála łwego iakmiarz máło czuie *KwiatKsiąż* M4; *StryjKron* 667.

cum inf (183): ácz łą tu gotowi/ Niektorzy dáć hołd Krolowi: Aleć ia tego nie rádżę *BierEz* F, D4v, S2; *OpecŻyw* 97v [2 r.], 105v, 109, 116, 173v; *BielŻyw* 60; *LibLeg* 7/33v, 8/133v, 10/71, 11/28, 75 (8); *WróbŻolt* 37/18, oo3v, pp; *HistAl* E7v, L8v; *MurzHist* I2, I2v, V2v; *MurzNT Luc* 22/33; *Diar* 31, 40, 41; *DiarDop* 118; *GliczKsiąż* H5v; Wino ich y káżdá łpráwá iáko żołć Smokowá/ Ták ieft záwždy iádowita włzem łzkodźić gotowá. *LubPs* gg5v, K3v, Z5v [2 r.]; *GroicPorz* zv, z2; Co iedno rołkażiefz iam gotowá vczyńić [*Quidquid pmeceperis faciam*]. *Leop Ruth* 3/5, *2.Reg* 19/31, *Iudith* 12/14, *Dan* 3/15, *1. Mach* 13/37, *2.Mach* 8/21; *LeszczRzecz* A6v; *RejZwierz* 87; *BibRadz 1.Reg* 25/41, *Is* 41 *arg*, I 458c *marg*, *1.Mach* 4/35, *2.Mach* 8/21, *Act* 23/15; káždy do puł mieczá dobył/ będąc gotow vmrzeć o wiárę Krzełciánłką. *BielKron* 344v, 40v, 306, 307v, 324v, 351v; *Cupio omnia tua caussa*, Gótówem włziłtko dla ciebie vczyńić. *Mącz* 72c, 56b, 279d, 370d, 423a, 429d; *RejAp* 61; *GórnDworz* Hh7v; *HistRzym* 55, 94v, 102, 104v, 109v (8); ilekroć łie łmie vznác á záwołác do ciebie/

á vmyfli polepzenie żywotá íwego/ tylekroć gotoweś mu wízytki winności iego odpuścić. *RejPos* 247v, 46, 68, 130; *RejPosWiecz*² 94; *WujJud* 86v, 158v, 210; *WujJudConf* 157v; *BudBib* 2.*Mach* 7/2; *BudNT Act* 23/15; *CzechRozm* 13, 19v, 91v, 227, 245, 251; *PaprPan* P4v; *KarnNap* C4v; á niema być ten vczynek poczytan zá vmyślnie vczyniony/ lityry iego powiedáčz pochwilce odwołać gotow [*cuius palinodiam paulo post canere author non dubitat*]. *ModrzBaz* 98v; *SkarJedn* 217; W. M. íwemu Miło: Pánu záwždy służyć gotow/ WOyćiech Ocko *Oczko* B; *KochPs* 56, 59, 188, 192; *SkarŻyw* 30, 32, 81, 82, 83 [2 r.] (11); *ZapKościer* 1586/66, 66v; *MWilkHist* Cv; Ták że ledwo y męłtwem Kázimirz y słowy Záhámował rog lewy vciekáč gotowy *StryjKron* 230; gdyż Pánu Chríftułowí íą tákimi nieprzyacıoły/ íż [...] gotowí íą wízeláki gwałt y wykřet píłmu s. vczynić/ żeby iedno o tym co prawdá íełt nie przyznawáli. *CzechEp* 342, 21 [2 r.], 27, 29, 47, 321, 343, 360; *ReszList* 174; *KochTarn* 76; *ArtKanc* F10v, L12; *GórnRozm* G3v; *ZawJeft* 36; *ActReg* 14, 15 [3 r.], 31, 32, 45 (15); *GrochKal* 23; *Phil* C2, F2; *GórnTroas* 61; *GrabowSet* O2v; *OrzJan* 78; *LatHar* 674, 718; *RybGęśli* A3v [2 r.]; *WujNT Luc* 22/33, s. 483, *Act* 21/13, 23/15, *Rom* 1/15 (9); *WysKaz* 6; *SarnStat* 63, 267, 349, 882; *KlonKr* C; *KmitaSpit* C; *PowodPr* 3, 80; Y przeto dobry Chrześćíjánin [!] ma być gotow ráczy krzywdę ćierpieć/ niżli íe o nią mścić *SkarKaz* 311b, 311b, 348b; *CiekPotr* 19; *PaxLiz* B4v; *SkarKazSej* 671a; *SapEpit* A2, B; ná obraz śmíerći. COrá to grzechowa/ Swíat íkázíc gotowa *SzarzRyt* A, C.

Z elipsą inf (2): Wdowy zá mąż gotowy. *BierEz* R4v; my s krolem Polłkim y do Piekłá y do Niebá gotowí będzíem záwždy *BielKron* 429v.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikami: k temu (1), na to (1), z tym (1); aby (7), by (1)] (8): *WróbŻółt* 118/60; *LubPs* M4; *Leop Ps* 118/60; Oto my łudzy Nabuchodonozorá Krolá wielkiego gotowíchmy przed tobá ábyś známi poczynáł coć íe zda. *BibRadz Iudith* 3/3, *4; *KuczbKat* 435; ktorzy gotowízy ná to być mułzá/ áby krew ích dla ípráwíedlıwośći przelano/ niżby íą oni z kogo wylewáć íieli. *CzechRozm* 254v; *ArtKanc* E20.

W charakterystycznych połączeniach: gotowy(-e) obrońca, serce (8), słuchacz, sługa (służebnik) (2), ucho (2), uczeń; gotowy ku biczowaniu, do biesiady, bitwie, do boju, do brania, k chwale, do dania, na dobrą sprawę, na dobry uczynek (2), ku dosyc uczynieniu, na karanie, na kradzież, na łup (ku łupu) (2), wu męki, ku nagrawaniu, ku obronie, na odniesienie kaźni, na pełnienie wolej, ku pobożności, na polepszenie, ku pomocy, ku posłudze (do posługi, na posługi) (5), do pozwolenia, do przysięgi, ku ratunku (na ratunk) (2), do rozkoszy, na rozlanie krwi, ku słuchaniu, ku służbie (do służby) (3), do śmíerći (ku śmíerći) (2), ku wołaniu (2), na wspomózenie (ku wspomózeniu) (4), do wszytkiego dobrego (ku wszytkiemu dobremu) (2), ku wszytkim złym rzeczam, ku wysławianiu, ku wysłuchaniu (3), na wymawanie, ku zabiciu, ku zaszkoźzeniu, ku zatraceniu (2), do zgody, ku zlutowaniu; gotowy z błogosławíeństwem, z dobroćią, z dobrodziejstwem, łaskawoćią, z łaską (3), z miłosierdzíem (w miłosierdziu) (5), ochotą, z opieką.

Wyrażenia: »na rozkazanie gotowy« [szyk 2 : 1] (3): *OrzList* f4; Niewymawíáł íe on ítego y owízem íe ná wízytkie rołkazanie krolewłkie gotowým być ofiárowáł *BielKron* 306v; *WujNT* 170.

»gotowy ku wszytkiemu, na wszytko, do wszytkiego« [szyk 3 : 2] (2 : 2 : 1): *RejJóz* H6v; *Iam* gotow ku wśzytkiemu ná co mię obroci/ *Ielli* iefzczę przedłuży/ álbo zdrowia fkcroci. *BielKom* C8v, D5; *RejPos* 213v; *SkarŻyw* 532.

»gotow na zawołanie« (2): *Pociefzliwa* náuká/ iáko Pan ieft gothow ná namnieyŹe záwołanie kaźdego wyerne⁸⁰ fwego *RejPos* [254] *marg*, 235v.

Szeregi: »chciec i gotow być« (1): *iż* y może/ y chce/ y gotow ieft wyfluchác go *WujNT* 787.

»chciwy a (i) gotowy« (2): *nic* więcey *Krolowi* náłzemu nieprzyŹtoi/ *iedno* [...] *ten* lud fwoy chciwem á gotowem/ *ku* poŹłudze fwey *KrolewŹkiewy* záwŹze miec. *OrzRozm* N3; *RejZwierc* 143. [*Ponadto* przy innym szeregu 1 r.].

»gotowy, (i) chętlivy (a. chętny)« [szyk 2 : 1] (3): *Mącz* 508a; ábyŹcie *W. M.* co naprędzéy/ y mimo wśzytko z *Niemcy* Źie porozumieli/ y z nimi Źie złożyli: *którzy* ácz gotowi y chętlivi fámi przez Źię/ *niewadzi* ie przećię poŹły *twemi* obelác *OrzJan* 70; *VotSzl* B3.

»czuły i gotowy« (1): *Ktory* ieft obrońcá *twóy* czuły y gotowy. *GosłCast* 20.

»gotowy i (a) ochotny« [szyk 1 : 1] (2): *LubPs* Y6 *marg*; *Niewielz* iŹz wzywanie *iedno* *tey* przedziwney ŹwiátoŹci/ *gotowŹzymćię* y *ochotnieyŹzym* do drugie⁸⁰ czyni. *SkarŻyw* 36.

»skłonny i gotowy« (1): *Iáko* ci ludzie fklónni y gotowi byli ná wśzytkie poŹlugi y rokzázanie *CelárŹkie* *WujNT* 170.

a. *Wyrażający życzliwość, chęć, gorliwość; paratus Vulg (14) : RejKup n7v; BiałKat 193v [2 r.];* *Bronić* wśzytkiego męźnie ieft tu chęć gotowa. *PaprPan* G3v; *PosłuzzeńŹstwo* Źwiętych iáko gotowe. *SkarŻyw* 212 *marg*; *Ani* łuki nam furowé/ *Mogá* fzkodźci gdy gotowé/ *Oko* PánŹkié tuź czuiemy *ZawJeft* 15; *OrzJan* 126; *LatHar* 358; *WujNT* 2.*Cor* 9/5.

gotowy *komu* (3): *RejPs* 35v; *MurzHist* Fv; *Káždemuć* ieft iego drogá miłość gotowa *ArtKanc* E15v.

gotowy *ku* *czemu* (1): áby człowiek łálkę *Bożá* ku rátowániu Źiebie/ w *wpadku* záwŹdy gotowá znał y widział? *Oczko* 1v.

W charakterystycznych połączeniach: *gotowa(-e) chęć (chuć) (3), dobrotliwość, łaska (2), miłosierdzie, miłość, nadzieja, pomoc, posłuszeństwo, szczodrobliwość, ufanie.*

Szereg: »chutliwy, gotowy« (1): *Arrectus animus ad bellum*, *NáŹtorzona* *chcuć* [.] ná *bitwę*/ *To* yeft *chutliwa*/ *Gotowa*. *Mącz* 350b.

2. *Który kaźdej chwili może coś zrobić (334) :*

a. *Poniewaź poczynił uprzednio odpowiednie przygotowania, nauczył się, jest zaopatrzoney w potrzebne rzeczy lub argurnenty lub znajduje się w odpowiednim miejscu, pobliżu; w funkcji orzecznika: móc, potrafić; paratus Vulg, Mącz, PolAnt, Modrz, Cn; expeditus Vulg, PolAnt, Cn; insiructus Mącz, Modrz, Cn; accinctus, praeparatus Vulg; apparatus, compositus, munitus Mącz; succinctus Cn [w tym: o gotowości i sprawności bojowej (121), o przygotowaniu na śmierć i sąd boży (55)] (300) :* *Włtańcie* mieyćie Źie *ku* *zbroi*/ *Nieprzyaćiel* gotow ftoi. *BierEz* K2; *MiechGlab kt*, 60; *kyedi* przyada *CommilŹarze* *wałchey* *KrolyewŹkyey* *mczi* *thedi* *nałchi* záwŹze *benda* gothowy. *LibLeg* 11/153v, 10/155, 11/154 [2 r.]; *ConPiotr* 31v; *RejJóz* P6v [2 r.]; *Ten* iuź *żemna* gotow *wdrogę* *RejKup* c4, b5v, b6v, Cv, c3, c6 (11); *bo* byli niektorzy, biorąc przed się *formam* *iudiciorum* *inych* *postronnych* państw, w *ktorych* są *iudices ordinarii* záwŹdy na *pewnem* *miejscu* gotowi, do *ktorych* wśzycki *sprawy*

sądowe idą *Diar* 30, 55; *GroicPorz* f3, nn2; *KrowObr* 186; niechay ochędożą odzienie swoie/ áby byli gotowi ná trzeci dzień *Leop Ex* 19/11, *Ex* 19/15, *Num* 32/17, 27; *RejZwierz* 46, 141v; A przetoż bądź teraz gotow [surge]/ á przeydź przezten Iordan *BibRadz Ios* 1/2, 1.*Par* 12/33, *Ps* 58/5, *Ier* 46/14, 2.*Cor* 12 *arg*; *OrzRozm* M3v; kázde woýfko z nich było ná swoy miefiac gotowo/ gdy ná nie koleią przyfzłá potrzebá *BielKron* 74v; Przemyflaw przypadzy z gothowym ludem do obozu nieprzyacielskiego/ poráził ie *BielKron* 341; całą noc byli gotowi we zbroiach *BielKron* 406, 31v, 32, 39v, 46v, 59v (24); *Mqcz* 279d [2 r.], 310b, 423a [3 r.], 425c, 468c; *OrzQuin* D4; *RejAp* 82v, 90v, 96v, 116v, 137v; Bądźcie zázwdy gotowi/ bo nie wiecie czáfu áni godziny twoiey, (*marg*) Zázwdy trzebá być gotowemu. (—) *RejPos* 6v, 4v, 6, 6v, 7v [2 r.], 40 (19); *RejZwierc* 46, 170, 170v [2 r.], 178v, 196, 207v; *BielSpr* b2, 17, 25v, 32; A wolno kázdemu gotowemu do ftołu Páńfkiego zázwze przyftąpić *WujJud* 180; *BudBib Esth* 3/14; *BudNT* 2.*Cor* 9/3; *CzechRozm* 11; Zá toć ręczę gotowfzy ná kázdy czás náfzy/ Zadna frogość pogáńfka teź ich nie wftráfzy *PaprPan* S4v, Y2v, Hh; *ModrzBaz* 104, 116v; *SkarŻyw* 88; *StryjKron* 130, 752; *KochSz* A4v; *BielSjem* 32; *ZawJeft* 13; *ActReg* 147; *OrzJan* 12, 109, 112; A iá teź z Vpominki tuř będą gotowy. *OstrEpit* A3v; *LatHar* 197; *KołakCath* C; *WujNT przedm* 39, *Matth* 24/44, 25/10, *Luc* 12/40, 2.*Cor* 9/2, 3; áby tám iuż obie ftronie były *cum scrutiniis* gotowé dla prędkiého odpráwowánie fpraw. *SarnStat* 149 [*idem* 856], 148, 856; *GrabPospR* K3, Nv; *VotSzl* E4; *CzahTr* E, F; Iefli Doktorowi Kázefz tu przyfódź/ ten zázraz czeka tuř gotowy. *GosłCast* 28; *PaxLiz* D3v.

gotowy do czego (15): iákoby nas zázwdy záltał gotowe do zázwołánie fwego fwiétego *RejPos* 343v, 5v; *ModrzBaz* 22v, 104, 118, 141; Chcą nas mieć do potrzeby zołnierfkiéy gotowé. *WyprPl* A2; *SarnStat* 140; *GrabPospR* K4v; *CzahTr* Fv; Zwálfzczá rzecz bárzo wielká/ iedna z Sákrámentow/ Do ktorey przyięcia człek/ ma bydź rzádnie gotow. *PaxLiz* D4; Wfzák do flubu Káplaná/ znaydziem gotowego *PaxLiz* E3v; *SkarKazSej* 660a.Cf »do wfzytkiego gotowy«.

gotowy k komu, ku czemu (45): Przetoż kto chce w pokoju żyć/ Ma ku odporu gotow być *BierEz* O3v; *LibLeg* 10/69v, 11/25v; *HistAl* G8v; *Diar* 28, 77; Sędzia kázdego dnia ku Sądodowi [!] powinien być gotow *GroicPorz* m2v; przepráwiá fie fwámi przez Iordan/ wflyfscy zbroyni á gotowi ku bitwie [*armati ad bellum*] przed Pánem *Leop Num* 32/29, *Iudic* 20/17; *BibRadz* 1.*Par* 12/24, 1.*Mach* 4/20; *OrzRozm* M3v; *BielKron* 268v, 307, 307v, 369; Compositum ad omnem casum agmen, Woysko ku wfzelákiey podcze á przigodzie gotowe. *Mqcz* 310b, 54a, 428d; *RejAp* 79v; *HistRzym* 80v; ábychmy fie iuż wfzyfcy fchodzili/ á gotowi byli ku tákiemu dobrodzieyfctwu Páńfkiemu *RejPos* 157, 149, 245v, [340]; *KuczKat* 185, 265; *RejZwierc* 166; áby [...] předcy byli á gotowi ku wfliádánie ná koń bes omiefzkánie. *BielSpr* 5, 10v, 70v; *KochMon* 31; *BudBib* 2.*Par* 25/5, *Ier* 6/23; *KochPs* 125; Bądźcie zázwdy gotowymi/ ku odpowiedánie/ kázdemu domagájacemu fie odpowiedzi *CzechEp kt* [*idem*] [1]; *ReszPrz kt*; á gdyź znáfz pokiś zdrowym/ chćiey być k KRyfctu gotowym *ArtKanc* R20; kázdy w Oktawę wfwiétego Iákubá ku zbieránie fwéy dziefięctiny/ álbo przez fie/ álbo przez pořlá fwego ku temu godnégo był gotow. *SarnStat* 187, 126, 148, 826; *GosłCast* 63. Cf »ku wfzemu gotowy«.

gotowy (na)przeciw komu (7): Ale náprzeciw wilkowi/ Mądry fá zázwdy gotowi *BierEz* P3v; *HistAl* G6; żádáiac s krolew wfiecznego bráterfctwá/ y przeciw kázdemu nieprzyacielowi iego być gothow s fwoią fzablá. *BielKron* 408v, 398v, 417; *BielSat* N4; *StryjKron* 682.

gotowy na co (19): *SeklWyzn* a4v; *RejKup* v3v, v6v; *GroicPorz* m2, o4, nn3v; nádífedł młodzieńcá pięknego/ á on fthoi przepálány/ á iákoby gotowego ná chodzenie. *Leop Tob* 5/5, *Prov* 7/10; *BielKron* 271; *Vir instructissimus*, Człowiek ná wżem rządny/ y gotowy ná káżdą rzecz. *Mącz* 423a, 279d; Przez mądre rozumiał być ty ludzi/ kthorzy zówždy gotowi fą [...] ná ony wdzyęczne gody kroleństwá niebyeſkiego *RejPos* 6v, 340; *RejZwierc* 188; *PaprpAn* Ov; *ModrzBaz* 103; *SkarŻyw* 20.Cf »na wszystko gotowy«.

gotowy z czym (7): A tamivz na Wieczach ma bycz gotow fweimi dovody *ComCrac* 17; *RejKup* f2v; *GroicPorz* f3, f3v; á bądź zówždy gotow z zupełną wiarą przed fwiętym miłofierdzyem iego. *RejPos* 245v; iż żaden człowiek nieieft náleżion/ ktory będąc ze wżeláką náuką gotowy/ [...] miałby się ták fpráwować/ áby wždy częftokróć niemiał vftąpić z drogi do cnoty wiodącey *ModrzBaz* 9. Cf *gotowy na kogo z czym*.

gotowy na kogo z czym (1): gdzie iuz káždy z dobythym mieczem był gotow ná nieprzyiacielá *GórnDworz* Z2v.

gotowy w czym (1): Bo ktoby w káżdey tákowey rzeczy niebył gotow [*imparatus sit*]/ ták z ftrony rozumu/ iáko z ftrony náuki/ [...] niewiem coby potym zacnego ná vrzędzie będąc fpráwić mógl. *ModrzBaz* [41].

cum inf (40): *LibLeg* 10/70, 11/25v, 153v; *Diar* 40; y będzie fye opowiadał/ iż thu iáwnie przed Sądem gotow fye vſpráwiedliwić/ y niewinność fwoię vkázác *GroicPorz* o, ov [3 r.], o2; *Leop 1.Mach* 5/39; *UstPraw* A4; *BibRadz* *5; Turcy na Wielbłądy wkładli fwoie rzeczy/ byli gothowi wiechác *BielKron* 398, 88, 106, 210, [332²]v, 386v (9); *SarnUzn* G6; NApierwey młodzi ludzie máią fie czwiczyc [...] fthać w rządney fpráwie/ iakoby byli gotowi zówždy potykác fie z nieprzyaciélem *BielSpr* 6v, 12v; *WujJudConf* 243v; *BudBib 1.Mach* 5/39; *CzechRozm* 11, 141, 232v; *ModrzBaz* 130; *CzechEp* 12, 215; w tey wierzem się nieraz wm opowiadał zem gotow lidzbę czynic, kiedyykędy wm raczyfz *ActReg* 163, 163; Ia iednak mą niewinność/ gotowám pokázác/ Ták/ iż y nieprzyaciéł muſi zá mną fkázác. *GórnTroas* 60; *OrzJan* 110; weż do ręku złotą Cytwę/ á bądź gotowa wygráwác z ochotą *OstrEpit* A2, A2; *RybGęśli* D2; Wízák fie z tym niekriię, gotówem ieft *rationem reddere* mégo przeſięwzięcia *SarnStat* *7 v.

Ze zdaniem dopełnieniowym [*aby* (1), *że* (1)] (2): *BielKron* 35; A bądź gotow ráno/ że wftąpiſz ráno ná gorę Synáyfłką *BudBib Ex* 34/2.

W przeciwstawieniach: »gotowy ... niegotowy« (5): *BielSpr* 59v; *StryjKron* 270; *WujNT przedm* 39; áby niegotowy gotowego brátá nieftwornością fwą ná mięſne iátki niewydawał. *GrabPospR* K4v, K3.

W charakterystycznych połączeniach: *gotowy(-i, -e) lud* (4), *ludzie* (5), *uf, wojsko* (5); *gotowy ku bitwie* (7), *ku bojowi (bojowaniu, do boju)* (6), *na chodzenie, ku dobrodziejſtwu, ku doſyc uczynieniu, na (w) drogę* (4), *na gody, na káżdą rzecz, ku obracaniu, ku odporu, na pokój, ku pomocy, poſłudze, do poſpolitego ruſznia, ku potrzebie (do potrzeby, na potrzebę)* (5), *ku pot(y)kaniu* (3), *ku przygodzie (na przygodę)* (2), *na ratunk, na sąd (ku sądowi)* (5), *ku ſłużbie, do ſpraw, ſprawie rycerskiej, ku walce (na walkę)* (2), *do wojny (ku wojnie, na wojnę)* (4), *na zwodzenie; gotowy czekać* (2), *ſtać* (12); *gotowy rychło* (2), *uſtawicznie* (4), *zawždy (zawsze)* (55); *gotowy na káždy czas (káżdego czasu)* (5), *káżdego dnia, do [którego] dnia, na [który] dzień* (3); *gotowego [kogo] mieć* (3), *należć* (2), *zostać* (2).

Wyrażenie: »na wszy(s)tko, do wszytkiego, ku wszemu gotowy« [szyk 4 : 1] (2 : 2 : 1): á nieprzyiaciele widząc ich tę łmiáłość/ iż y łpráwá dobrá/y opátrzeniem ciał łwych/ ná włzytko gothowi byli: nie vpomináli łie łłowá *GórnDworz* Z5, Ev; *BielSpr* 13v; *CzechRozm* 40; *OrzJan* 134.

Szeregi: »czuć a być gotow« (2): A thák czuycie á bądźcie ząwždy gothowi/ gdyż niewiecie pewnie áni dniá áni godziny. *RejPos* [340]v; *ArtKanc* S16v.

»czujny a (i) gotowy« = *vigilans et paratus* *Modrz* [szyk 4 : 1] (5): *Diar* 77; ábychmy ząwždy byli czuyni á gotowi ná łwięte przyłcie á ná ząkołátanieiego. *RejPos* [340]; *BielSpr* 12v; *ModrzBaz* 22v; *SkarŻyw* 20.

»ćwiczony i gotowy« (2): ktorzy w rycerłkiey dźielności ćwiczeni y gotowi łą *GrabPospR* K2v, K2v.

»opatrzny i gotowy« (1): Ażá by Bog przedłię nád tobą woley łwey wykonać nie mogł [...] choćáż był ty niewiem iáko opátrzny y gotowy był łronić łie łámego? *CzechRozm* 232v.

»gotowy i (a) potężny« = *potens et instructus* *Modrz* [szyk 1 : 1] (2): Bo czem kto bogátłzy/ á do odpieránia y czynienia krzywdy potężniełzy á gotowłzy [*ad iniuriam tum repellendam, tum inferendam instructor*]/ tem łełt tą wolnołciá łezpieczniełzy. *ModrzBaz* 141, 103.

»snadny i gotowy« (1): Bo trzy dni przed tym niż był dan/ rołkazano było włzyłtkim od Bogá/ áby łzáty ochędożylł/ żon łwoich áni łię dotykáli/ żeby ták łnádniełzy y gotowłzy być mogli ku Práwá tego przyięćiu *KuczbKat* 265.

»sprawny i gotowy« (1): kiedy małż łudźi łpráwne y gotowe przyidzieć to zá łednę krotophilę *BielSpr* 20.

»umieć i być gotow« (1): przetho/ łmieć/ y być gothow ná každy czás/ do włzytkiego/ [...] łełt to rzecz nie łrzepláczona. *GórnDworz* Ev.

»wyprawny a gotowy« (1): idźciełż wypráwni á gotowi przed Pánem ná walkę [*expediti pergite coram Domino ad pugnam*] *Leop Num* 32/20.

a. *Który tylko czeka na odpowiedni moment, rozkaz* (9) : y ząwłże gotowy *Obraz* przedemną łtoi łnu łmętnęgo/ Który łełt łtráchem wielkim łercá mégo. *ZawJeft* 7; *GostGosp* 2; Gdźie grołż/ ták dźiłsia przyiáćiel gotowy *GrabowSet* Yv; owo ma *Rzeczpołp*: gotowego zdraycę/ bylo kto miał gotowe pieniádze *SkarKazSej* 670b.

gotowy ku czemu (1): *Calathores* [...] *Tragárze*/ albo ynłzi łmiełscy łłudzy/ ktorzi ząwłždy łą gotowi ku posłudze. *Mącz* 31a.

gotowy na co [= *aby coś zrobić*] (1): Co łez łoich łrágna/ iuz ná łmiech gotowi *GrabowSet* G2v.

gotowy na co [= *aby posłuchać czyjegoś rozkazu*] (1): Y wy páná chwalić łacie [...] łrędkie łuchy łichrowé/ Ná pánłkie łłowá łotowé. *KochPs* 214.

cum inf (2): *HistRzym* 94v; Skoro łeden łrzełtánie/ bądź drugi gotowy Wźiáć iá w łaniec *ZbyłPrzyg* A4v.

b. *Wskutek własnych cech, predyspozycji; zdolny, zdatny, sprawny; zręczny* (34) : *RejZwierz* 38, 73, 92v; *RejZwierz* 183; Bo y ráđá y łmęłtwem łomoże łam włżego/ Do częgo go łbroćim łamy łotowego. *Paprpán* K4v, D2v, O2v, X, Z2v; łoźłádek miał łdrowy/ łáđrołć łoźłtáłá/ [...] łęzyk bárzo łotowy/ y iáłną łymowę *SkarŻyw* 317; łáł łm łziwnęgo łężá *Aoda*/ łyná *Gery*/ łtory ták ná łrąwá/ iáko ná łewá rękę/ łotow był. *SkarŻyw* 558, 560; *GrabowSet* Q3.

gotowy do czego (7): pan Lupá Podlodowłki [...] człowiek byłtrego rozumu/ á do ípraw/ do práwá/ do biegłości w rycerłkim rzemiełfle: do wiadomości rzeczy/ Koronie Polłkiej należytych ták gotowy/ iż w tym mógł nie dáć nikomu przodku. *GórnDworz* Dd8; Iuż ci niwiem do rády gotowi do boiu/ Nie rádząc ich záczepiác chcefzli być w pokoiu. *PaprPan* Aa2v, I2v, P4, X3v. Cf »gotowy do wszytkiego«.

gotowy ku czemu (4): *BielKron* 31v; tedy mu trochá śliny otwiera/ obie vřzy y nozdrzá/ áby iuż ná potym záváždy były otwárte iego vřzy/ ku łłowá Bożego łłuchániu: á iżby też wonia byłá ku rzeczy niebieskich poięciu gotowa. *KarnNap* B4v; Ták też cnotę ípominác/ niewádzí łotrowi/ Owa ku poięciu iéy wždy będzie gotowy. *GostCast* 47. Cf »gotowy ku wszytkiemu«.

gotowy w czym (3): A ktorzy mowę prętfzá niż dowcip maia/ to iest/ ktorzi łá gotowi w mowie/ á dowcipu nierychłego: takowi łię ku obudwom rodzaiom oracyiey niegodzá. *KwiatKsięż* Kv, B2; *PaprPan* Z3v.

cum inf (2): Ták to wiek łękowáty by drewno głogowe/ A kędy ie obroćisz tu zákłóc gotowe. *RejZwierc* 28v; *PaprPan* D3.

Wyrażenia: »na skinienie gotowy« (1): Tym dárom/ przydan iest y czwarty/ ktory SVBtylnością zowá: kthorey mocá/ ciáło rofkazániu dułznemu zupełnie poddáne/ y ktemu iey łłuzyc/ y ná iey łkinienie gotowe záváždy będzie. *KuczKat* 95.

»gotowy do wszytkiego (a. wszego), ku wszytkiemu, na wszytko« [szyk 2 : 2] (2 : 1 : 1): *RejZwierc* 52v, 72v; o ktore trzeba pilne łtáránie mieć/ áby myłł wolnieyłza byłá/ á do wřzytkiego gotowłza y ofłtrzeyłza [ut animus bene habeat sitque magis perspicax]. *ModrzBaz* 10; *PaprPan* X4.

Iron (1): Boć náłzá łtárożytna náuka dofyć iuż iest vtwirdzoná y podziłł dzień cudámi rozmáitemi [...]. Lecż oni z tey łtrony ták gotowi łá/ że áni chromeo łzkápy do tych czáłow żaden z nich vzdrowic niemogł *WujJud* 134.

α. *Żywy, rączy (o koniu)* (2) : Koń z ołtrymi vřzymá/ gotowłzy iest niżli z długimi á wiłzácemi. *SienLek* 186v, 187v.

3. *Którego można każdej chwili użyć, przeznaczony na odpowiednią chwilę, znajdujący się pod ręką, łatwy do osiągnięcia; paratus* *PolAnt*, *JanStat*; *expromptus* *Mącz* (98) : ale teras Thelembasły pelny łpyze y łá gotowy na kazdi czas *LibLeg* 11/46; *RejRozpr* H3; *Diar* 30; wthymże theż mieyłłcie było łłhrzelby bárzo wiele/ y horęża gotowego dołtátek [telorum erat apparatus] *Leop 2.Mach* 12/27; *RejFig* Aa4v; áby káždy łnich miał gotowy koń y łłrzelcá záváždy ku potrzebie wřzelkiey *BielKron* 387v, 353v, 403v, 414v; *Exprompta memoria*, Gotowa pámięć. *Mącz* 325c; *Tribunus plebis*, Woyski połpólłtwá/ [...] którego dóm w nocy y we dnie otworem łtał/ áby káždy prętki á gotowy przilłłp miał do niego. *Mącz* 463d, 269c; *OrzQuin* O; *RejAp* 193v; *GórnDworz* P8; *RejZwierc* 35v; ktemu prędkie nábićie może być/ gdy małz gotowe nábićie w pápierze záváwinione *BielSpr* 69v, 8, 64 [2 r.]; poniewáż dla choryeh záváłze ma być gotow Sákráment / áby chowáiac niełkwáśniáło. *WujJud* 179, 88v, 224v; *PaprPan* D2v; *SkarŻyw* 244; *MWilkHist* G4v; máiac Armatę náwoli wodná gotowá/ vmykał dáley z łwymi *StryjKron* 41, 66, 602; *Vrzędnik* ma to opátrzyć/ áby miał w dworze inłtrumentá gotowe/ w ktoreby ná prętcę więźniá albo winnego włádzic mógł. *GostGosp* 12, 84, 136 [2 r.]; tákem te líłty/ áłbo Inwentarz/ wyłtáwic kazał/ áby/ komuby łie nie dofyć w tych náukách dżiało/ kártá do przypilánia byłá gotowa. *GostGospSieb* +4v; *GórnTroas* 39; *OrzJan* 67; áby Pan náłz Iezus Chryłtus/

nąłażł tobie gotowe miefzkánie w nas/ kiedy do nas przyidzie. *LatHar* 392; *SarnStat* 499, 973; áżby pierwey potrzeby do pópolitego rużenia potrzebne pokupił/ y gotowe miał *GrabPospR* K3; *SkarKaz* 7b; *PaxLiz* D3v; *SzarczRyt* C2.

gotowy do czego (1): áby ten ktory rycerzem będąc/ [...] do boiu nie gotowego nie ma/ [...] w przed póżyteczny łobie/ Pánu łwemu y oyczyźnie łwey powinny kofzt vczynił *GrabPospR* K4v.

gotowy ku czemu (6): abowiem częfte naporzanie macicze/ czini iá gotowfzá ku poczęciu *FalZioł* I 57d; tak iż niebywaiá miełtca pułte, ludu póftronnemu ku pófiedzeniu gotowe. *MiechGlab* 51; *BibRadz Apoc* 9/7; *Mącz* 484d; *RejAp* 79; *HistRzym* 94v.

gotowy na kogo (1): álbo kto ták zły y przewrotny/ coby widzac v Turká rzeczy wfyłtkié ná cię gotowé/ móglby Wálzē Królew: M. vbefpieczáć tym práwem przymiérza iego *OrzJan* 116.

cum inf (2): przeto póftáwiłem głowē iego [konia] ná włchod słońcá/ áby był gotow nośić brzemióńá. *HistRzym* 111, 94v.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): Ktorzy iefthefmy záchowáni mocá Bożá przez wiárę ku zbáwieniu/ ktore gotowe iefł áby było obiáwione czáfu ofłátńiego. *BibRadz 1.Petr* 1/5.

W charakterystycznych połączeniach: *gotowa(-y, -e)armata* (2), *broń*, *dobytek*, *dziura*, *horęże*, *instrumenta*, *kamień*, *karta*, *koń (koniczek)* (5), *łuk*, *miecz*, *mieszkanie*, *nabiecie*, *ogień* (2), *okręt*, *przystęp* (2), *sakrament* (2), *sprawiedliwość*, *strzelba*, *szabla*, *spiża* (2), *wzorek*, *zboże*; *gotowy ku bitwie, do boju, ku mknieniu, ku poczęciu, ku walce, ku zabiciu*; *gotowy na każdy czas, zawsze (zawždy)* (5); *gotowe [coś] mieć* (16), *należć* (2).

Przysłowie: v wdowy chleb gotowy *GliczKsiąż* P5.

Wyrażenie: »z gotowá sprawá, w gotowej sprawie, gotowá sprawá« [szyk 9 : 1] (5 : 4 : 1): W obozie náłzy w łpráwie gotowej łtali długá chwilę niż łie potykáli. *BielKron* 422, 248, 320, 320v, 424; *BielSpr* 8v, 31v, 40v, 42; *StryjKron* 181.

W przen (3) : Atho wnet máłz gothowa [!] zbroię á pewná obronę/ iáko łie máłz vbráć á kogo łobie ná pomoc máłz łzukáć *RejPos* 78v; miey zówždy łwádziebne odzienie gothowe s cnoty *RejZwierc* 170v, 46.

a. *Odpowiedni w danej sytuacji, nadający się; skuteczny* (16) : *Diar* 32; *OrzRozm* V3; Będzieli Królestwu od Królá łwégo gwałł/ ma gotowá vćieczkę do Káplaná tego *OrzQuin* S2, O marg; tákó też y ze Krwie wiele niemocy przychodzi: ktorym nagotowfze lekářstwo iefł Krwie pułzczanie *SienLek* 35; Krol łzedł ku ołtarzowi z ofiárá gotowá. *StryjWjaz* C3, Av; *Oczko* 15, *SkarŻyw* 208; *ArtKanc* D19; Spiewayćie Páńny iuż pieśni gotowe/ Ktoremi ćiefzyć mamy przyiazd tego Krolá wielkiego. *KmitaPsal* A2v; *ZawJeft* 20; *OstrEpit* A2v; *LatHar* 509; *SkarKaz* 457b.

gotowy na co (1): Pánie nie nie máłz gotowego y ochędożnego w mym domu/ ná tákí máiefłtat y włpániáłość twoię. *SkarKaz* 457b.

W charakterystycznych połączeniach: *gotowe(-y, -a) lekarstwo* (4), *ofiara*, *opatrzenie*, *pieśń*, *pomoc* (3), *pomsta*, *ratunek*, *służba*, *ucieczka*.

b. *Trafny, właściwy, rzeczowy, posiadający wartość dowodową* (14) : *RejKup* Dd; wfyłcy iednołtáynemi głófy ná nię wotowáli áby byłá Papieżem/ bo miałá rzecz gotowá ná káżdą łpráwę. *BielKron* 171v; *Expeditam excusationem haberemus, Mielibyłmy gotowá wymowkę*. *Mącz* 294c;

OrzQuin Tv; SarnUzn [G]2; GórnDworz F8, N3v, N7v; BielSpr 28v; WujJud 124; Záltanie thu ná wšytko odpowiedź gotową PaprPan R2v; CzechEp 31, 57; W tychże to kłięgách odpor gotowy naydzieicie málo nie ná wšyftkié Artykuły Confellyey Aufzpurfskiej ReszPrz 69.

W charakterystycznych połączeniach: gotowy(-a) dowod, nauka, odpor, odpowiedź (5), rozmowa, rzecz (3), sprawa, wykład, wymowka.

4. Zrobiony, skończony, wykończony, przyrządzony, spreparowany, w ostatecznej postaci; uprzednio opracowany; paratus Vulg, JanStat; instructus et paratus rebus omnibus Cn (99) : Y nálażł drzewo figowe/ Miáło iuż iábłká gotowe *BierEz Q; Wypis prochu krolewskiego/ czynią gotowy w aptecze. FalZioł V 73, V 107v; LibLeg 11/102; RejKup bb3v; LubPs V3v; A ołtarz ten miedziány niech będzie gotowy ná wołą moię. Leop 4.Reg 16/15; ochłodziłś lud twoy pokármem Anielłkim/ zełlawšy im z niebá bez pracy chleb gotowy *BibRadz Sap 16/20; OrzRozm G; iž Pan Kryłtus nie wzyął nie ciála s pánny Már: iedno wšedł w iey żywot iáko łońce przez škło gotowy zupełny. BielKron 150; Kardynał Biłkup Gurczeńłki wyiechał s Prefzporku od Krolow prošto do Celárzá z gotowym połthánowieniem łpifány y vtwierdzonym. BielKron 413v, 312v, 413v; Mącz 279d; OrzQuin H2; może tedy kádźidło y żywicę łłucz/ á gothowé prochy wšypác *SienLek 128, 163v, Y; práwie cie połádzić chce v gotowego łtołu łwego RejPos 327v, 192, 249 [3 r.], 325v; RejZwierc 247v; BielSpr 73v; HistHel C3; KochPs 123; Ten równie iáko pšczoła plałtry w vl vłkłada/ A drugi/ nic nie robiąc/ miód gotowy iada. KochFr 20; BielSjem 5; Kto ma być Królem: iuż dekrét gotowy Przed Bogiem leży KochPieš 40 [idem KochWr 16]; GórnRozm F4v; KochWr 16; PaprUp G4v, I4; ábyš mógl mieć w rychle nie tylko Płálterz Dawidow/ ktory iuż iełt málo nie gotowy/ ále y wšytkie kšięgi zakonu łtárego *WujNT przedm 27; áby Gárbárze [...] Škór wypráwionych/ to iełt/ Rzemieniá gotowégo precz z królestwá náłžégo do połtronnych žiem nie wyłýłáli *SarnStat 1238, 190; PaxLiz D2; Potym idžie do gumná/ bierze gołe żyto/ Y gotowe co ie iuż cepámi wybito. KlonWor 34, 45.*****

W charakterystycznych połączeniach: gotowe(-y, -a) artykuły, chleb, dekret (4), doł, jabłka, kauza, konopie, miód (3), podpłomyk, postanowienie, proch, prokuracyja, rzecz (4), rzemień, stoł (2), szaniec (2), żyto.

a. Przyrządzony do zjedzenia (24) : Idž kup cztery nogi wieprzowe/ Niechay będą hnet gotowe *BierEz C2, D, K4; OpecŽyw 38; RejRozpr D2v; Potym przydžye do domu áno iuż gotowo/ Zye łobie łmáczny káfek *RejWiz 54v; RejFig Aa3; Otom nágothował obiad moy/ woły moię y karmne rzeczy łą pobite/ y wšytki rzeczy gotowe [omnia expedita]/ Podžcie ná wefele. BibRadz Matth 22/4, Matth 22/8; nietrzebá złobá brác żywnošci ná woynę/ naydzie gotowo wšytko zá pieniądze w Celárłkiej kuchniy *BielKron 260; Thermopolium, Mieysce targ álbo rynek gđžie gotowe ciepłe vwárzone rzeczy przedáya *Mącz 454d; M. kłięže wieczera iuż gothowa *GórnDworz H4v; RejPos 237v; RejZwierc 110, 159v, 226v; HistHel C4v; A maćieš co takowego? Ziešć ná pęłce gotowego? MWilkHist K2v, K4v; Ale mam y gotowé łmážoné kiełbáfy WyprPl B2v; WujNT Matth 22/4, 8, Luc 14/17.*****

α. W funkcji rzeczownika: »gotowe« (sg) (1) :

*Przysłowie: Bo wšłak to łtará przepowiešcz Snáđnieij kugotowemu łiełcz *RejKup t5v.**

b. *W dobrym stanie, nie zniszczony; ładny (6)* : Máiąc płoty gotowe/ od złego łąfiádá/ Wołą áby tám Wilcy/ Kozy drapyąc wyli *RejZwierz* 110; *SkarŻyw* 504; Niech ma dom fwoy/ á gotowy/ rządnie rozmierzony/ ná moc zbudowány/ á ochędożny *GostGosp* 170, 40; gdyby dáléy do Niemiec poftąpił/ gdzie iuż miałtá gotowłzé y dáleko obronnieyłzé? *OrzJan* 80; A gdzie iefcze łzpetulka/ iáko niewdzięcznému Słupowi/ gotowy vbiór wŷytkim/ omierzłému. Nuż vbiory/ nołzenia/ łáncuchy *GostCast* 46.

c. *Który już jest, był uprzednio, zastany; praeparatus Vulg (28)* : *BierEz* H3; Y ktemu dał iem pofieć rofkolńne krolełtwá rozlicznych narodow á gotowe prace ich dał opánowác iem *RejPs* 156; *BielKom* B8, D7v; IEden też poiął żonę/ [...] Poki był nie záorał/ z zálianem gotowym. Y nie wyłzedł čás długi/ fyná mu powiła *RejFig* Ee3v; *RejZwierz* 27v; *BibRadz* II 59d *marg*; wżákże iefzcze dziś náyduią fie nád Ptolomeuła być dołkonálŷy w tych rzeczách/ ácz nie w náukách/ ktore z dawná gotowe máią/ ále w doŷwiadczeniu *BielKron* 263, 476; *RejPos* 46; A iefliby w tym Stáwie byłá Rzeká: tedy iuż w Rzéce gotowe łowiłko. *Strum* F4v, K3v; Morze wyŷchło : á oni goŷcińcem gotowym Miedzy dwa wodné mury łony bród przebyli *KochPs* 160; ná záchowanie gotowych Chrzeŷcian/ y ná napráwę zepfowánych/ nowych zániechawłŷy iego obroćić chćiał. *SkarŻyw* 543, [282]; *BielSjem* 17; *ActReg* 9; *WujNT* 2. *Cor* 10/16; *JanNKar* B2; [*Opilstwo*] Ieŷt ŷzkodliwe máiętnoŷci: Bo y gotowá łnádnie przełknie: y ná inŷá do záradnoŷci/ dowcip y pracá odeymuie. *PowodPr* 71; Iáko ŷię zálećił Moyzeŷz gdy gotowe bogáctwá/ ktore w ręku miał y páńŷtwo Egiptu porzućił *SkarKaz* 160a; *CiekPotr* 4.

α. *W funkcji rzeczownika: »gotowe« (sg) (6)* : *KochFr* 131; Wino/ Ieŷień/ y iáblká rozmáité dawa/ Potym do gotowego gnuŷná Zima włtawa. *KochPieŷ* 72 [*idem*] *ArtKanc* P14v, V2; bo to iuż więćłza ŷzkodá/ niŷ nieŷiáć/ gotowe łtráćić *GostGosp* 102.

Zwrot: »patrzyć gotowego« (1): Iedno pátrzyłŷ gotowego *RejZwierc* 235v.

5. *Który na pewno (i zwykle wkrótce) nastąpi, nieuchronny, pewny; praesens, praesentaneus Mącz; praesentarius Cn (31)* : Wiele á częłte iadanie iáblék [...] gotowa przyczyna ku przyłciu łamana *FalZioł* III 23c; *MurzHist* R4v; Ná tym ŷwyećye iŷ Iá dobrzy y źli wkołcyele/ gotowa nyezgodá myędzy nimi *KromRozm* III E8; *GliczKsiąŷ* P7v; *RejWiz* 93v; *OrzRozm* H, N3; Praesens malum, Gotowe nieŷzczęŷcie. *Mącz* 431a, 431a [2 r.]; *OrzQuin* R3v; *SienLek* 176; Závždy ten tobie iedna żebráctwo gotowe/ Ktory da zá żywotá dzieciom máiętnoŷci/ Mogáć iáko pan vzyć z nich ŷwoich wczęłnoŷci. *HistLan* C, C3; *KuczBKat* 265; Oddal od nich ŷmierć gotowá/ Którá widzá tuż nád głowá. *KochPs* 120, 201; Kniáŷ Roman [...] Poŷila ŷwych triumph im łlubuiáć gotowy *StryjKron* 240; *NiemObr* 19; *KlonŻal* C2v; *BielSjem* 9; *ArtKanc* R18v; *ZawJeft* 22; *GórnTroas* 38; cięŷzar moiey głowy/ Co/ żywot łkracáiąć/ kres dawa gotowy *GrabowSet* R3; *SkarKazSej* 676a, b; *KlonWor* 11, 25.

W charakterystycznych połączeniach: gotowa(-y, -e) chromota, grob, groza, kłopoty, kres, męki, nadzieja, nieprzyjaźń, nieŷzczęŷcie, niezgoda (2), pomsta, przyczyna, rany, ratunki, ŷzczęŷcie, ŷmierć (3), triumph, trucizna, trwoga, upadek, zaraŷenie, zguba, zwada, żebractwo.

a. *Który na pewno czymś zostanie, nie uniknie swego losu (2)* : *RejRozpr* C4; Nie rátuiefzli/ iam więźień gotowy. *GrabowSet* N4.

6. *W gotówce (71)* : loc. lib. miedzi płáci 7. złó. gotowych *KłosAlg* G4, G3v [5 r.]; nalyzeyono przinyey 7 wyardunkow gothowich *LibMal* 1552/171v; licząc zá pożytki y czynłŷze gotowe [*censibus*

pecuniariis]/ y co fię z gumná przychodzi. *ModrzBaz* 121 v; *ActReg* 113; Ten co rzeczy potrzebiąc onę naymuie zá gotowá álbo obiecáná zaplátę do czáfu. *SarnStat* 1271; *CzahTr* C; Małz pewne ludzi z gotowym odbytem/ Małz drugie co cię zgubią fwym kredytem *KlonFlis* H2.

Wyrażenie: »gotowy grosz« [szyk 2 : 1] (3): *KłosAlg* G3v; *BielSjem* 20; bo niemałz tu teraz Ták bárzo pieniężnego nikogo iáko on, Coby mi iá gotowym grofzem mógl zápláć. *CiekPotr* 40.

Zestawienie: »gotowe pieniądze« = *praesens pecunia* *Mącz*, *Modrz*, *Cn*; *praesentarium argentum* *Mącz*, *Cn*; *praesens argentum* *Mącz*; *parata pecunia* *JanStat*; *numeratum* *Cn* [szyk 43 : 11] (54): *ZapWar* 1524 nr 2227, 1527 nr 2383 [2 r.]; gdi zgothovemy pyenyądzmy po ísol ydą polowiczą placzą *MetrKor* 57/119 [*idem*] 59/280v; *KłosAlg* G3v [2 r.], G4 [4 r.]; *LibLeg* 10/124; przyfyęgę czyni iż niema złotá/ srebřá/ gotowych pieniędzy. *GroicPorz* cc4v, q4v, cc4, cc4v, ee3v, gg3; *UstPraw* B3v, D2v; *Mercari Graeca fide*, Zá gotowe pieniądze kupić. *Mącz* 217b, 253c, 431a, b [3 r.]; *BielSat* D4; *ModrzBaz* 137v; *ZapKościer* 1583/39v; *BielRozm* 30; *PaprUp* F3; ktorégoby długu pieniędzmi gotowými álbo z prowentów zápláć niemogli *SarnStat* 582, 302, 374, 375, 435, 514 (9); *VotSzl* E2v; *CiekPotr* 81; *SkarKazSej* 670b. Cf *Szereg*.

Szereg: »gotowe pieniądze ábo bargielt« (1): *Praesens pecunia*, Gotowe pieniądze ábo bargielt. *KlonFlis* H2 marg.

a. *W funkcji rzeczownika*: »gotowe« [w tym: sg (3), pl (5), sg a. pl (4)] (12) : Połfárgáią ítare bramy A niemałz zacz kupić nowych Bo Więć trudno bez gotowych *RejRozpr* H3v, C4v, G4v; *MWilkHist* C4; Száfuy gotowym bácznie *KochPieś* 10; Mali gotowe naprzod o to pytay *KlonFlis* H2, D4.

W przen (5) :

Zwroty: »gotowemi oddać« (3): *RejJóz* D, D2v; Iełli też tu podchwacą to łowo *Solum Deum*, tedy wnet im oddamy gotowemi *SarnUzn* F3.

»gotowym płáć« (2): *OrzQuin* V4; A to wiem że gotowym Bog płáćił drugiemu/ Ktory drogą Píżenicę íkáził niewinnemu. *Prot* B4v.

7. *Termin prawniczy* (7) :

Zestawienia: »gotowy pozew« = *parata citatio* *JanStat* (5): Pozew do gotowé^{go} pozwu po śmierci oycá álbo którégokolwiek przodká, którému ielcze nie przypadł był rok. *SarnStat* 1245, 828, 1245 [2 r.], 1246.

»gotowy rok« = *paratus terminus* *JanStat* (2): KTóry cię przypozywa [...] ku gotowému Rokowi. *SarnStat* 828 [*idem*] 1245.

8. *Bez określonego znaczenia własnego, uzupełnia orzekanie o istnieniu czegoś* (5) : Czas mój ielcze nieprzyłfedl/ ale czas wałs zawždy gotow ielst *OpecŻyw* 66; Niełprawiedliwy zginie/ iáko obłok dzdzowy/ Ale íprawiedliwego/ grunt mocny gotowy. *BielKom* B7; Pod kolnierzem zwirz gotowy. *RejZwierc* [233]; SŁuchác było Troiánie rády Pántufowey/ Snadźbyście byli mieli wnet pokoy gotowy. *PaprPan* Ff3v, N2v.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (8) : *BierRozm* 9; *Explicatus*, Prętki/ Gotowy/ Połpieżny *Mącz* 305b; *Promptus*, Wydány/ Też gotowy/ Połpieżny/ Chutki/ Prętki *Mącz* 325b, 294c; *Bereit*. Gotowy/ et nárządzony. *Paratus ad rem. et fortis*. *Calag* 71b; *Expeditus* – Gotowy, darsky *Calep* 392a, 779a, 859a.

*** *Dubium* (1) : A 12 marc. ktore iefcze ieft dać powinięń gotow dać ma gdy do niego przydzie.
Zapkościer 1581/18v.

Synonimy: **1.** *barzy, chciwy, chęliwy, chętny, chutliwy, dobrowolny, ochotny, pilny, skłonny, skwapliwy, skwapny*; **2.a.** *opatrzny*; **b.** *godny, sposobny*; **5.** *niepochybny, pewny*.

Cf **GOTOWIZNA, GOTOWNY, NIEGOTOWY, POGOTOW, POGOTOWU**

KW